

PRAKSISOVERSIGT · PLANKLAGENÆVNET

Praksisoversigt over kystnærhedszonen i planlægningen

Planklagenævnets praksis om §§ 5 a, 5 b, 16, stk. 4, og 35, stk. 3 ved landzoneafgørelser og planlægning i kystområderne

Version 1 Opdateret 29. maj 2026 10 afgørelser · 2020-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Kystnærhedszonen er en op til ca. 3 km bred planlægningszone langs de danske kyster, hvor planloven opstiller skærpede krav for at friholde kystlandskabet for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængige af kystnærhed. Denne praksisoversigt samler Planklagenævnets afgørelser om landzonetilladelser og planlægning i kystnærhedszonen efter planlovens § 5 a, § 5 b, § 16, stk. 4, og § 35, stk. 3, og sammenholder dem med den sparsomme domstolsprøvelse af kommunal kystplanlægning. Gennemgående anvender Planklagenævnet en restriktiv praksis, hvor udfaldet beror på et samlet skøn over landskabelige hensyn, projektets kystafhængighed, forholdet til eksisterende bebyggelse og hensynet til præcedens. Oversigten dækker ikke strandbeskyttelseslinjen og klitfredning materielt (se [naturbeskyttelse](#)), landzonetilladelser generelt (se [landzonetilladelse](#)) eller udlæg af sommerhusområder (se [sommerhusområder](#)).

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Kystnærhedszonen omfatter landzonerne og sommerhusområderne i kystområderne, er fastlagt på kortbilaget til planloven og er som udgangspunkt op til ca. 3 km bred (planloven § 5 a, stk. 3).
- 02** Hovedreglen er, at kysterne skal friholdes: kystnærhedszonen uden for udviklingsområder skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed (planloven § 5 a, stk. 1).
- 03** Planklagenævnet kræver en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering, før der kan planlægges for nye arealer i byzone eller anlæg i landzone (planloven § 5 b, stk. 1, nr. 1).
- 04** Planklagenævnet meddeler kun landzonetilladelse i kystnærhedszonen, hvis det ansøgte har "helt underordnet betydning" for de nationale planlægningsinteresser i kystområderne (planloven § 35, stk. 3).
- 05** Planklagenævnet accepterer typisk erstatning af eksisterende lovlig bebyggelse på samme placering og i nogenlunde samme omfang (badehus, hotel som erstatning for feriecenter), men afviser udvidelser og nybyggeri, der øger bygningsvolumen eller den visuelle påvirkning.

- 06** Planklagenævnet afviser anlæg, der ikke er afhængige af kystnærhed – fx antennemaster og skurvogne – medmindre placeringen er helt underordnet for kystinteresserne.
-
- 07** Planklagenævnet lægger afgørende vægt på landskabsudpegninger, afstanden til kysten, om anlægget placeres bag eksisterende bebyggelse, og på risikoen for præcedensvirkning.
-
- 08** Planklagenævnet afviser at inddrage ansøgerens private bekvemmeligheds- eller moderniseringshensyn i afvejningen efter landzonereglerne.
-
- 09** Lokalplanforslag i kystnærhedszonen skal ledsages af en redegørelse for den visuelle påvirkning og en begrundelse for bygningshøjder over 8,5 m (planloven § 16, stk. 4); ved lokalplaner og kommuneplaner prøver Planklagenævnet kun retlige spørgsmål.
-
- 10** Inden for udviklingsområder udpeget ved landsplandirektiv (planloven § 5 b, stk. 2) gælder friholdelseskravet og kravet om særlig begrundelse ikke.
-
- 11** Klagefristen er 4 uger; Planklagenævnets afgørelse er endelig i det administrative system og kan indbringes for domstolene inden 6 måneder.
-

Retsgrundlaget: kystnærhedszonen som national planlægningsinteresse

§ 1

Kystnærhedszonen er en af planlovens centrale nationale planlægningsinteresser. Zonen omfatter efter [planloven § 5 a, stk. 3](#) landzonerne og sommerhusområderne i kystområderne, er fastlagt på kortbilaget til loven og er som udgangspunkt op til ca. 3 km bred. Inden for zonen gælder en række skærpede regler – bl.a. § 5 b, § 11 f, § 16, stk. 4, og § 35, stk. 3.

Hovedreglen er en friholdelse af kysterne. Det fremgår direkte af [§ 5 a, stk. 1](#):

Kystnærhedszonen uden for udviklingsområder, jf. § 5 b, stk. 2, skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed.

Ved planlægningen følger hovedreglen op af [§ 5 b, stk. 1, nr. 1](#), hvorefter der kun må inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, »såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering«. Hertil kommer, at ferie- og fritidsanlæg efter [§ 5 b, stk. 1, nr. 4](#) skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser. For kommuneplanlægningen pålægger [§ 11 f, stk. 1](#) kommunalbestyrelsen ved kommuneplanrevision at bringe planen i overensstemmelse med § 5 a, stk. 1, og § 5 b, og lokalplanredegørelsen skal efter [§ 16, stk. 4](#) belyse den visuelle påvirkning af kystlandskabet.

For landzoneadministrationen gælder den særlige tærskel i [§ 35, stk. 3](#):

For arealer i kystnærhedszonen uden for udviklingsområder, jf. § 5 a, må tilladelse efter stk. 1 kun meddeles, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne.

Historisk og lovgivningsmæssig baggrund. Kystreglerne udspringer af 1980'ernes arbejde med at samle og styrke beskyttelsen af det åbne land, herunder [Betænkning nr. 1124/1987 om harmonisering af lovgivningen om arealanvendelse](#), der dannede grundlag for den nuværende planlov. Den op til 3 km brede zone og den restriktive linje for feriehoteletter fremgår allerede af [Ferieboligudvalgets betænkning nr. 1135/1988, s. 32](#):

I overensstemmelse med landsplandirektivet er der fastlagt en op til 3 kilometer bred zone langs kysterne. (...) Feriehoteletter og feriecentre må kun helt undtagelsesvis etableres i kystzonen, og kun hvis det ikke strider mod den øvrige åben-land planlægning, herunder at de åbne kyststrækninger er friholdt for bebyggelse.

Selve formuleringen om »en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse« går igen i [Betænkning nr. 1242/1992, s. 9](#). Kystreglerne blev senest styrket og moderniseret ved planlovsreformen, **lov nr. 668 af 8. juni 2017** (»Modernisering af planloven«), der bl.a. nyaffattede § 5 a, stk. 1, så friholdelseskravet udtrykkeligt kun gælder »uden for udviklingsområder«, og indførte adgangen til at udpege udviklingsområder i § 5 b, stk. 2. Retsstillingen er aktuell: planloven er konsolideret i LBK nr. 572 af 29. maj 2024, og der er ikke vedtagne, men endnu ikke konsoliderede ændringer til de relevante paragraffer.

LOV

Planloven § 5a, stk. 1

Planloven § 5b, stk. 1

Planloven § 11f, stk. 1

Planloven § 16, stk. 4

Planloven § 35, stk. 3

PRAKSIS

Planklagenævnet · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy

18.11.2025

Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet

09.09.2025

§ 2 Planklagenævnets prøvelseskompetence og prøvelsesintensitet

Planklagenævnets kompetence er todelt og afgør, hvor intensivt nævnet kan prøve en kystsag. Efter [planloven § 58, stk. 1, nr. 1](#) kan kommunens **landzoneafgørelser efter § 35** påklages i fuld udstrækning – dvs. både retlige spørgsmål og det udøvede skøn. Derimod kan kommunens afgørelser om kommuneplaner og lokalplaner samt andre forhold efter [§ 58, stk. 1, nr. 3](#) kun påklages »for så vidt angår retlige spørgsmål«. I lokalplan- og kommuneplansager prøver nævnet derfor ikke kommunens planlægningsmæssige skøn, men alene lovligheden – herunder hjemmel, saglighed, tilstrækkelig redegørelse og visualisering samt overholdelse af § 5 a og § 5 b.

I landzonesagerne fastlægger Planklagenævnet selv rammen for sin prøvelse. I hotelsagen ([sag 25-03930](#)) formulerede nævnet kompetencen således:

Planklagenævnet kan tage stilling til en kommunes afgørelse efter planlovens § 35, stk. 1 (landzone), jf. lovens § 58, stk. 1, nr. 1. Planklagenævnet kan desuden tage stilling til retlige spørgsmål i forbindelse med en kommunes øvrige afgørelser efter planloven, jf. lovens § 58, stk. 1, nr. 3. Det er et retligt spørgsmål, om et bestemt forhold kræver landzonetilladelse.

Nævnet foretager en reel efterprøvelse af kommunens skøn, men tilsidesætter det typisk kun, hvis der er konkret grundlag for det; ellers stadfæstes med formlen, at der »ikke er grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering«. At kompetencen omfatter skønnet betyder dog, at nævnet kan ændre udfaldet. I badehussagen ([sag 25-04223](#)) havde nævnet i et tidligere led ændret en kommunal tilladelse til et afslag (idet bygningen blev anset for et badehus og ikke et sommerhus) og senere ophævet og hjemvist en ny tilladelse, fordi sagen ikke var tilstrækkeligt belyst – før nævnet i 2025 endeligt stadfæstede.

Hvem træffer afgørelsen. Efter [Lov om Planklagenævnet § 4, stk. 1](#) kan formanden alene afgøre sager, der ikke er principielle, eller som alene beror på en retlig vurdering – som i sommerhussagen ([sag 24-08884](#)), der blev afgjort af formanden. Sager med skøn eller principiel karakter afgøres af det fuldtallige nævn på 11 medlemmer, jf. § 4, stk. 2; i hotelsagen stemte nævnet 9-2 om bilag IV-arter og 6-5 om selve landzonetilladelsen, hvilket illustrerer, at kystsager ofte rummer reelle afvejningsspørgsmål.

LOV	Lov om Planklagenævnet § 4, stk. 1	Planloven § 35, stk. 1	Planloven § 58, stk. 1
PRAKSIS	Planklagenævnet · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy		18.11.2025
	Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet		09.09.2025
	Planklagenævnet · Landzonetilladelse til genopførelse af badehus i kystnærhedszone		26.08.2025

§ 3 Hovedreglen i praksis: kystafhængighed og kravet om "helt underordnet betydning"

Det bærende kriterium i landzonesagerne er, om projektet er afhængigt af kystnærhed. Er det ikke det, kræver en tilladelse, at det ansøgte er af »helt underordnet betydning« for de nationale kystinteresser. Planklagenævnet sammenfatter selv testen i sommerhussagen ([sag 24-08884](#)):

Kystnærhedszonen skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængig af kystnærhed, og der må kun gives landzonetilladelse, hvis det ansøgte er af helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne, jf. § 5 a, stk. 1, og § 35, stk. 3. Dette indebærer, at de landskabelige, naturmæssige og rekreative interesser, der er knyttet til kystnærhedszonen, skal tillægges særlig betydning ved stillingtagen til landzonetilladelser.

Når anlægget ikke er kystafhængigt, fører den restriktive praksis som udgangspunkt til afslag:

- **Antennemast (ikke kystafhængig).** I [sag 25-04391](#) stadfæstede nævnet et afslag på en 42 m høj mast. Selv om der efter [§ 35, stk. 12](#) er en samfundsmæssig interesse i mobildækning, vejede de landskabelige hensyn i kystnærhedszonen tungere; nævnet lagde vægt på, at ansøgeren ikke havde en dækningsforpligtelse i området.
- **Skurvogn/atelier (ny bebyggelse, ikke kystafhængig).** I [sag 25-04092](#) stadfæstede nævnet et afslag på en 20 m² skurvogn på Samsø. Nævnet lagde »afgørende vægt« på beliggenheden i kystnærhedszonen (og inden for strandbeskyttelseslinjen) og fremhævede, at zonen efter § 5 a, stk. 1, skal friholdes for bebyggelse, der ikke er afhængig af kystnærhed.
- **Udvidelse af sommerhus.** I [sag 24-08884](#) fandt nævnet, at en udvidelse på 25 m² (fra 68 til 93 m²) i et særligt værdifuldt landskab ca. 180 m fra kysten »ikke er af helt underordnet betydning, som krævet i planlovens § 35, stk. 3«.

Den restriktive praksis betyder ikke et absolut forbud, men en høj tærskel: jo større volumen, jo mere markant visuel påvirkning og jo mere uberørt kystlandskab, desto klarere afslag.

LOV	Planloven § 5a, stk. 1	Planloven § 35, stk. 3, 12	
PRAKSIS	Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet		09.09.2025
	Planklagenævnet · Afslag på landzonetilladelse til 42 meter høj antennemast i kystnærhedszone		28.08.2025

Planklagenævnet · Afslag på landzonetilladelse til opførelse af skurvogn i kystnærhedszone og inden for strandbeskyttelseslinjen 19.08.2025

§ 4 Hvad Planklagenævnet lægger vægt på – vurderingsmønsteret på tværs af afgørelser

Udfaldet beror på et samlet skøn, men de samme forhold går igen og afgør sagerne. Planklagenævnet lægger gentagne gange vægt på:

- **Forholdet til eksisterende lovlig bebyggelse.** Erstatning af et eksisterende, lovligt anlæg på samme placering trækker mod tilladelse; nybyggeri og udvidelser, der øger bygningsvolumen, trækker mod afslag.
- **Afstanden til kysten og placeringen i landskabet.** Placering bag eksisterende bebyggelse og i tilknytning til eksisterende bygninger reducerer den visuelle påvirkning og kan begrunde en tilladelse.
- **Landskabs- og naturudpegninger** (særligt værdifuldt landskab, Natura 2000, beskyttet natur efter [naturbeskyttelsesloven § 3](#)) skærper kravene yderligere.
- **Kystafhængighed.** Anlæg, der ikke kræver en kystnær placering, friholdes kysten for.
- **Præcedensvirkning.** Nævnet inddrager systematisk, hvilken betydning en tilladelse kan få for fremtidige lignende sager.

Om præcedens udtaler nævnet i [sag 24-08884](#):

Efter hidtidig praksis lægges der stor vægt på lovens almene formål, uanset at den enkelte sags betydning er begrænset. I vurderingen indgår derfor overvejelser om, hvilken betydning afgørelsen kan få for fremtidige lignende sager (præcedensvirkning).

Samme sag viser, hvilke hensyn der **ikke** må indgå: at en udvidelse er hensigtsmæssig for ejerne (modernisering, isolering, tidssvarende sanitet), »er ikke et hensyn, der kan inddrages i forbindelse med afgørelser efter landzonereglerne«. At tilbygningen lå bag det eksisterende hus, ændrede heller ikke vurderingen, og Kystdirektoratets godkendelse efter strandbeskyttelsesreglerne var uden betydning for landzonevurderingen.

Mønsteret kan sammenfattes i de seks ledende afgørelser:

Sag	Projekt	Beliggenhed	Udfald	Afgørende forhold
25-03930	Hotel (9 feriehuse, 932 m ²) som erstatning for feriecenter	Nationalpark Thy, ~890 m fra Vesterhavet	Tilladelse stadfæstet	Erstatter eksisterende ferieanlæg; bedre landskabstilpasning; turismepolitiske overvejelser
25-05226	Solcelleanlæg 884 m ²	~2 km fra kysten	Tilladelse stadfæstet	Placeret ved/bag eksisterende driftsbygninger; afvejning grøn energi/landskab
25-04223	Genopførelse af badehus 13,5 m ²	Kystnærhedszone + strandbeskyttelseslinje + Natura 2000	Tilladelse stadfæstet	Erstatter tidligere badehus i samme udformning, placering og farve

24-08884	Udvidelse af sommerhus (68→93 m²)	~180 m fra kysten, særligt værdifuldt landskab	Afslag stadfæstet	25 m² ikke »helt underordnet«; dominerende; præcedens
25-04391	42 m antennemast	Kystnærhedszone, værdifuldt kulturmiljø	Afslag stadfæstet	Markant visuel påvirkning; ikke kystafhængig; ingen dækningsforpligtelse
25-04092	Skurvogn 20 m² (atelier)	Kystnærhedszone + strandbeskyttelseslinje, Samsø	Afslag stadfæstet	Ny bebyggelse ikke kystafhængig; uhensigtsmæssig placering; præcedens

LOV

[Naturbeskyttelsesloven § 3](#)
[Planloven § 5a, stk. 1](#)
[Planloven § 35, stk. 3](#)

PRAKSIS

Planklagenævnet · Stadfæstelse af landzonetilladelse til 884 m² solcelleanlæg i Grenaa	01.12.2025
Planklagenævnet · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy	18.11.2025
Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet	09.09.2025
Planklagenævnet · Afslag på landzonetilladelse til 42 meter høj antennemast i kystnærhedszone	28.08.2025
Planklagenævnet · Landzonetilladelse til genopførelse af badehus i kystnærhedszone	26.08.2025
Planklagenævnet · Afslag på landzonetilladelse til opførelse af skurvogn i kystnærhedszone og inden for strandbeskyttelseslinjen	19.08.2025

Erstatning af eksisterende anlæg, ferie- og fritidsformål og genopførelse efter katastrofe

§ 5

En genganger i den tilladende praksis er, at projektet erstatter et eksisterende, lovligt anlæg på samme placering. I hotelsagen ([sag 25-03930](#)) tillod et flertal opførelsen af et hotel på 932 m² (ni feriehus og en servicebygning) som erstatning for et nedslidt feriecenter på 464 m² i Nationalpark Thy. Flertallet lagde vægt på, at der var tale om et nyt anlæg, der erstattede et tidligere lovligt byggeri til ferie- og fritidsformål, at bebyggelsen ville være bedre indpasset i klitlandskabet, og at projektet tog afsæt i sammenhængende turismepolitiske overvejelser, jf. linjen i [§ 5 b, stk. 1, nr. 4](#). Det var herefter af »helt underordnet betydning« efter [§ 35, stk. 3](#).

Sagen viser samtidig, at omfanget er afgørende: i et tidligere led havde nævnet i 2022 stadfæstet kommunens afslag på et langt større projekt (2.053 m²) på samme ejendom, fordi det ville medføre »en væsentlig ændret visuel og oplevelsesmæssig påvirkning« og en væsentlig udvidelse af bygningsvolumen. Erstatningssynspunktet rækker altså kun, så længe projektet ikke reelt udgør en udvidelse.

Badehussagen ([sag 25-04223](#)) følger samme spor: nævnet stadfæstede en tilladelse til genopførelse af et badehus på 13,5 m², der i det væsentlige svarede til det tidligere i udformning, placering, farve og anvendelse, og som derfor var af underordnet betydning for kystinteresserne. At det oprindelige badehus var ødelagt af en stormflod, ændrede ikke vurderingen, da bygningen var intakt, da ansøgningen blev indgivet.

For egentlige katastrofetilfælde har lovgiver indsat en særlig ventil i [§ 5 b, stk. 9](#), hvorefter ministeren i særlige tilfælde kan tillade planlægning og landzonetilladelser til genopførelse af turismefaciliteter ødelagt af brand, oversvømmelse eller storm – uanset [§ 5 b, stk. 1, nr. 1](#) og [§ 35, stk. 3](#) – hvis projektet har betydning for turismen, indpasses arkitektonisk og bidrager positivt til natur og landskab.

[Planloven § 5b, stk. 1, 9](#)

LOV [Planloven § 35, stk. 3](#)

PRAKSIS **Planklagenævnet** · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy 18.11.2025

Planklagenævnet · Landzonetilladelse til genopførelse af badehus i kystnærhedszone 26.08.2025

§ 6 Visuel påvirkning, redegørelseskrav og lokalplanlægning i kystnærhedszonen

Den visuelle påvirkning af kystlandskabet er et selvstændigt og tilbagevendende vurderingstema. Ved lokalplanlægning er det udtrykkeligt et **retligt krav**, at redegørelsen belyser denne påvirkning. Efter [planloven § 16, stk. 4](#):

I redegørelsen til lokalplanforslag for bebyggelse og anlæg i kystnærhedszonen skal der oplyses om den visuelle påvirkning af omgivelserne, og der skal ved bygningshøjder over 8,5 m anføres en begrundelse for den større højde.

For de kystnære dele af byzonerne skal kommunalbestyrelsen efter [§ 11 f, stk. 4](#) desuden vurdere de fremtidige bebyggelsesforhold, herunder bygningshøjder, så ny bebyggelse indpasses i den kystlandskabelige helhed. Da lokalplaner og kommuneplaner kun kan påklages »for så vidt angår retlige spørgsmål«, er det netop disse redegørelses- og visualiseringskrav – sammen med hjemmel og saglighed – Planklagenævnet kan håndhæve; en manglende eller utilstrækkelig visualisering kan udgøre en retlig mangel.

I landzonesagerne indgår den visuelle påvirkning konkret i skønnet. I solcellesagen ([sag 25-05226](#)) accepterede nævnet et anlæg, fordi det var placeret ca. 20 m fra eksisterende bygninger og bag bebyggelsen set fra vejen, og fordi et vilkår om 1,8 m afskærmende beplantning var tilstrækkeligt i et område uden særlige landskabsværdier. I hotelsagen ([sag 25-03930](#)) var det netop den visuelle og oplevelsesmæssige påvirkning, der i 2022 begrundede afslag på det store projekt, mens det mindre, bedre indpassede projekt i 2025 kunne tillades. Og i sommerhussagen ([sag 24-08884](#)) blev en udvidelse anset for »dominerende« i et åbent kystlandskab. Den planlægningsmæssige eller funktionelle begrundelse skal kunne dokumenteres af kommunen; for solcelleanlæg er kravet konkretiseret i [bekendtgørelsen om planlægning for lokalplanpligtige solcelleanlæg i det åbne land](#), hvis § 4 kræver, at kommunen redegør for den særlige planlægningsmæssige eller funktionelle begrundelse og undersøger placering uden for zonen, og ellers placerer anlægget »i størst mulig afstand fra kystlinjen og fortrinsvis bag eksisterende bebyggelse«.

LOV [Planloven § 5b, stk. 1](#)[Planloven § 11f, stk. 4](#)[Planloven § 16, stk. 4](#)

PRAKSIS **Planklagenævnet** · Stadfæstelse af landzonetilladelse til 884 m² solcelleanlæg i Grenaa 01.12.2025

Planklagenævnet · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy 18.11.2025

Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet 09.09.2025

§ 7 Udviklingsområder og landsplandirektiver – undtagelserne fra friholdelsen

Friholdelseskravet og kravet om særlig begrundelse er ikke absolutte. Ved planlovsreformen i 2017 fik ministeren i [planloven § 5 b, stk. 2](#) hjemmel til efter ansøgning fra kommunerne at udpege **udviklingsområder**

i kystnærhedszonen, forudsat at de ikke omfatter arealer med særlige natur-, miljø- og landskabsinteresser. Udpegningen sker ved landsplandirektiv – senest [bekendtgørelse om landsplandirektiv for udviklingsområder i kystnærhedszonen 2025](#), der udpeger 20 områder. Direktivets § 3 fastslår retsvirkningen:

I udviklingsområder kan der uanset planlovens § 5 b, stk. 1, nr. 1, planlægges for inddragelse af nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, uden at der foreligger en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær placering.

Da både [§ 5 a, stk. 1](#) og [§ 35, stk. 3](#) udtrykkeligt kun gælder »uden for udviklingsområder«, er det første spørgsmål i en kystsag, om arealet ligger i et udpeget udviklingsområde. Det gjorde det ikke i solcellesagen ([sag 25-05226](#)), hvorfor nævnet anvendte den almindelige kystnærhedszone-vurdering.

Tilsvarende kan ministeren ved landsplandirektiv fravige forbuddet mod nye sommerhusområder efter [§ 5 b, stk. 4](#) – jf. [bekendtgørelse om landsplandirektiv 2025 for udlæg og omplacering af sommerhusområder i kystnærhedszonen](#) – inden for en samlet ramme på højst 6.000 nye sommerhusgrunde og under hensyntagen til bl.a. natur, landskab og offentlighedens adgang til kysten. Udlæg og anvendelse af sommerhusområder behandles nærmere under [sommerhusområder](#).

LOV

[Planloven § 5b, stk. 2, 4](#)[Planloven § 5a, stk. 1](#)[Planloven § 35, stk. 3](#)PRAKSIS Planklagenævnet · Stadfæstelse af landzonetilladelse til 884 m² solcelleanlæg i Grenaa

01.12.2025

§ 8 Sagsgang, klageadgang og prøvelse ved domstolene

Klageadgang. Klageberettiget er efter [planloven § 59, stk. 1](#) ministeren og enhver med retlig interesse i sagens udfald, og efter § 59, stk. 2 desuden landsdækkende natur- og miljøforeninger med mindst 100 medlemmer. Det er typisk Danmarks Naturfredningsforening eller en nabo, der klager – som i hotel-, solcelle- og badehussagerne. Klagefristen er 4 uger fra meddelelsen eller den offentlige bekendtgørelse, jf. [§ 60, stk. 1](#). Klagen indgives via Klageportalen (Nævnenes Hus) mod et klagegebyr.

Sagsbehandling. Behandlingen er skriftlig, jf. [Lov om Planklagenævnet § 3, stk. 1](#), og en uegnet klage kan afvises. Nævnets afgørelse er endelig i det administrative system, jf. [§ 3, stk. 3](#): den »kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed«. Søgsmål skal anlægges inden 6 måneder, jf. [§ 3, stk. 4](#) og [planloven § 62, stk. 1](#) – som nævnet udtrykkeligt vejleder om i sine afgørelser, fx i [sag 24-08884](#).

Domstolsprøvelsen. Højesteret har ikke prøvet de materielle kystnærhedszone-regler, og der findes heller ingen offentliggjort landsretsdom specifikt om [§ 5 a/§ 35, stk. 3](#). Domstolsprøvelsen af kystplanlægning sker i praksis ved by- og landsret og angår især de retlige rammer:

- **Klageberettigelse/retlig interesse.** I [BS-634/2019-VLR](#) stadfæstede Vestre Landsret Planklagenævnets afvisning af en klager uden tilstrækkelig tilknytning til planområdet og bekræftede den brede, men ikke ubegrænsede, kreds af klageberettigede efter [§ 59](#).
- **Kommuneplaners retsvirkning.** I [BS-45020/2021-OLR](#) fremgår, at Planklagenævnet havde fastslået, at en kommuneplan ikke har direkte bindende virkning for borgerne og derfor ikke udgør ekspropriation – et synspunkt, der gik videre til domstolene.
-

Lokalplaners gyldighed og søgsmålsfrist. I [BS-38735/2024-KOL](#) frifandt Retten i Kolding kommunen i en sag om lokalplaners gyldighed: planerne var sagligt begrundede planlægningshensyn, høringsreglerne var overholdt, og krav vedrørende én plan blev afvist som følge af den 6-måneders søgsmålsfrist i [§ 62, stk. 1](#).

- **Kommunen er ikke bundet af ulovlige tilkendegivelser.** I [BS-17587/2024-OLR](#) fastslog Østre Landsret, at en kommune ikke er bundet af positive tilkendegivelser, der strider mod planlægningen.

Domstolene anlægger en tilbageholdende prøvelse af det planlægningsmæssige skøn og fokuserer på legalitet, saglighed og sagsbehandling – i tråd med, at nævnets fagligt sammensatte skøn nyder betydelig respekt.

LOV

[Lov om Planklagenævnet § 3, stk. 3, 4](#)
[Planloven § 58, stk. 1](#)
[Planloven § 59](#)
[Planloven § 60, stk. 1](#)
[Planloven § 62, stk. 1](#)

PRAKSIS	Landsretten · Landsretten stadfæstede kommunes afslag på byggetilladelse til tofamiliehus trods tidligere positive tilkendegivelser	16.04.2025
	Landsretten · Landsret afviste at behandle principiel sag om Grønt Danmarkskort og henviste den tilbage til byretten	29.04.2022
	Landsretten · Dom om klageberettigelse efter planloven	26.06.2020
	Byretten · Vejle Kommune frifundet i sag om gyldigheden af lokalplaner for kolonihaveområder	15.12.2025
	Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet	09.09.2025

§ 9 Sammenfatning af de centrale linjer

Planklagenævnets praksis i kystnærhedszonen kan sammenfattes i nogle få, faste linjer:

- **Hovedreglen er friholdelse.** Uden for udviklingsområder skal kysterne søges friholdt for bebyggelse og anlæg uden kystafhængighed, og landzonetilladelse kræver, at projektet har »helt underordnet betydning« for de nationale kystinteresser ([§ 5 a, stk. 1](#) og [§ 35, stk. 3](#)).
- **Begrundelseskravet er reelt.** Der skal foreligge en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for den kystnære placering, og kommunen skal kunne dokumentere den.
- **Erstatning ja, udvidelse nej.** Nævnet tillader typisk erstatning af eksisterende lovlig bebyggelse på samme placering og i samme omfang (badehus, hotel som erstatning for feriecenter, jf. [sag 25-04223](#) og [sag 25-03930](#)), men afviser volumenforøgende udvidelser og ny, ikke-kystafhængig bebyggelse ([sag 24-08884](#) og [sag 25-04092](#)).
- **Skønnet er konkret, men styret af mønstre:** afstand til kysten, placering bag eksisterende bebyggelse, landskabsudpegninger, visuel påvirkning og præcedens er de tilbagevendende parametre, mens ansøgerens private hensyn ikke kan inddrages.
- **Prøvelsen er todelt:** fuld prøvelse af landzoneafgørelser, men kun retlig prøvelse af lokalplaner og kommuneplaner, hvor særligt redegørelses- og visualiseringskravet i [§ 16, stk. 4](#) håndhæves.
- **Endelig administrativ afgørelse:** klagefrist 4 uger, afgørelsen er endelig i det administrative system, og søgsmål skal anlægges inden 6 måneder.

Domstolene har endnu ikke korrigeret nævnets materielle kystlinje; den foreliggende domstolspraksis bekræfter snarere de retlige rammer om klageberettigelse, planers retsvirkning og saglige planlægningshensyn.

LOV

[Planloven § 5a, stk. 1](#)
[Planloven § 16, stk. 4](#)
[Planloven § 35, stk. 3](#)

PRAKSIS	Planklagenævnet · Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy	18.11.2025
	Planklagenævnet · Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet	09.09.2025
	Planklagenævnet · Landzonetilladelse til genopførelse af badehus i kystnærhedszone	26.08.2025
	Planklagenævnet · Afslag på landzonetilladelse til opførelse af skurvogn i kystnærhedszone og inden for strandbeskyttelseslinjen	19.08.2025

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Planloven § 5a	stk. 1	Planloven § 5b	stk. 1
Planloven § 11f	stk. 1	Planloven § 16	stk. 4
Planloven § 35	stk. 3	Planloven § 58	stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser

10 afgørelser

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS		3
16.04.2025	Landsretten stadfæstede kommunes afslag på byggetilladelse til tofamiliehus trods tidligere positive tilkendegivelser	9950-11642
29.04.2022	Landsret afviste at behandle principiel sag om Grønt Danmarkskort og henviste den tilbage til byretten	2683-3197
26.06.2020	Dom om klageberettigelse efter planloven	3162-3757
BYRETTEEN · FØRSTE INSTANS		1
15.12.2025	Vejle Kommune frifundet i sag om gyldigheden af lokalplaner for kolonihaveområder	10395-12233
PLANKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		6
01.12.2025	Stadfæstelse af landzonetilladelse til 884 m2 solcelleanlæg i Grenaa	25/05226
18.11.2025	Planklagenævnet stadfæster landzonetilladelse til hotel i kystnærhedszonen ved Nationalpark Thy	25/03930
09.09.2025	Afslag på udvidelse af sommerhus i landzone og kystnærhedszone stadfæstet	24/08884
28.08.2025	Afslag på landzonetilladelse til 42 meter høj antennemast i kystnærhedszone	25/04391
26.08.2025	Landzonetilladelse til genopførelse af badehus i kystnærhedszone	25/04223
19.08.2025	Afslag på landzonetilladelse til opførelse af skurvogn i kystnærhedszone og inden for strandbeskyttelseslinjen	25/04092

FORARBEJDE Betænkninger

3 referencer

Harmonisering af lovgivningen om arealanvendelse og regulering af fast ejendom – Delbetænkning 3

1987 · Miljøministeriet

Ferieboligudvalgets betænkning om sommerhuslovens bestemmelser om udlejning og erhvervelse

1988 · Miljøministeriet

Landdistrikterne - ændrede vilkår, Bilag (Betænkning nr. 1242/2, 1992)

1992 · Indenrigsministeriet
